

A jogi szabályozás és az ehhez kapcsolódó tűzgyújtási tilalom az erdők és fásítások környezetére terjed ki, de a tűz keletkezésének és a terjedésének fokozott veszélye ebben az időszakban minden növényzetben fennáll, így a tűzgyújtási tilalom idején sehol nem javasolt az égetés, tűzgyújtás. A fokozottan tűzveszélyes időszakok kialakulása a meteorológiai körülményektől, az erdőben található élő és holt biomassza szárazságától és a keletkezett tüzek gyakoriságától függ.

A tűzgyújtási tilalom hatósági határozatban kerül elrendelésre. A hatósági határozatot az erdészeti hatóság és a miniszter által vezetett minisztérium honlapján, valamint két országos napilapban, a közszolgálati televízióban és rádióban kell közzéadni. A tűzgyújtási tilalomról szóló tájékoztatás a www.erdotuz.hu oldalon érhető el.

A tűzgyújtási tilomról szóló információk megtalálhatók ezen kívül a NÉBIH Erdészeti Igazgatóság és a Belügyminisztérium Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság honlapján is. A tűzgyújtási tilalom a közzétételtől a visszavonásig él. Az említett honlapokon napi frissítéssel megtekinthető az aktuális állapot.

Fontos! Tekintettel arra, hogy tűzgyújtási tilalmat a miniszter és a megyei kormányhivatalok is elrendelhetnek, előfordulhat, hogy egyszerre van hatályban országos és megyei (vagy kisebb közigazgatási egységekre elrendelt) tűzgyújtási tilalom. A miniszter által elrendelt tűzgyújtási tilalom visszavonása nem jár a kormányhivatalok által elrendelt tilalmak automatikus visszavonásával!

Erdészeti Fénycsapda Hálózat

Az 1961-ben létrehozott Erdészeti Fénycsapda Hálózat pontjain 2016-ban országszerte 23 csapda működött.

A 2016-os adatok segítségével az egyes kártevő rovarok populációs fluktuációiról készített előrejelzés, az ún. „Erdővédelmi Prognózis” május végétől érhető el a NAIK ERTI és a NÉBIH EI honlapjain.

Országosan mintegy 80 nagylepke faj vizsgálata zajlik, amelyek erdészeti szempontból jelentősek, vagy jelentősek lehetnek. Emellett a többi faj egyedszámának változása is regisztrálásra kerül.

A Magyarországon eddig legjelentősebb károkat okozó gyapjaslepke fogásszámai az utolsó tömegszaporodást (2003–2006) követően alacsonyok voltak, beleértve 2016-ot is. Elmondható, hogy jelentős gyapjaslepke tömegszaporodásra 2017-ben sem kell számítani, bár egyes területeken kialakulhatnak kisebb területű rágáskárok.

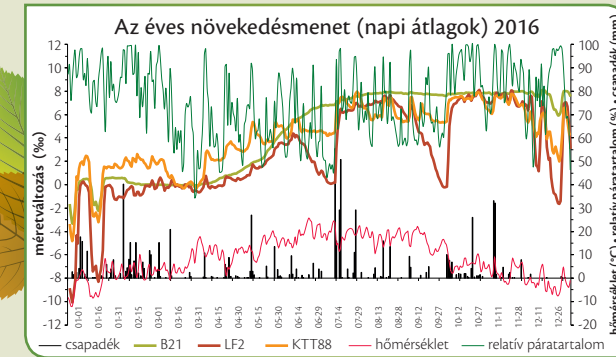
A 2013-as magasabb fogási számok után, az erdészeti jelentős őszi és téli arasoló fajok többségére 2016-ban is a csökkenő, ill. alacsony fogásszám volt jellemző.

A fénycsapdák nemcsak a lepkéket és cserebogarakat fogják, hanem többek között egyes kabóca fajokat is. Ezek közül említést érdemel az amerikai lepkekabóca (*Metcalfa pruinosa*), amely észak-amerikai származású, egynemzedékes, inváziós faj. Ma már az egész országban elterjedt, az Erdészeti Fénycsapda Hálózat csapdái közül több is fogja (Sumony, Tolna). Mivel már többfelé erdőben is okozott erős fertőzést, várható, hogy más fénycsapdákban is megjelenik. Rendkívül polifág, az erdei fa- és cserjefajok közül többek között akác, sziliken, kései meggyen, juharokon, több tölgyfajon, osterfán, galagonyán, kökényen is megjelent. Legfeltűnőbb tünete a leveleken, hajtásokon megjelenő viaszos bevonat és a levedlett fehér színű lárvabőrök. A megtámadott részek deformálódnak, a kiválasztott mézharmaton korompenész telepszik meg, egyes erősen fertőzött hajtások akár el is pusztulhatnak.

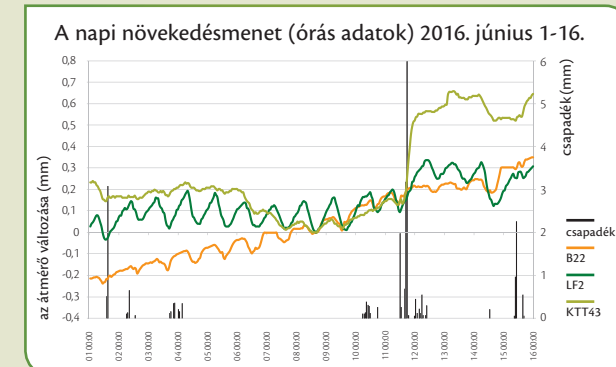

Intenzív monitoring

A folyamatos növekedésmérés keretében a mátrai mintaterületek 4-4 fáján óránkénti gyakorisággal mérjük a fák kerületét. A fák kiválasztásában döntő szempont volt, hogy a megelőző években ezek a fák mutatták a legnagyobb kerületnövekedést, így feltételezhető, hogy ezek reagálnak a leggyorsabban és a legnagyobb mértékben a környezeti tényezők változására. Az ábrákon csak egy-egy bükk, lucfenyő és kocsánytalan-tölgy adatsora szerepel, de a többi mért fa reakciói alig térnek el ezektől. A különbség inkább a növekedés kezdetének és végének időpontjában, illetve az éves növekedés mértékében jelentkezik.

A fafajok eltérő viselkedése szembetűnő. Míg a bükk növekedésmenete töretlen, addig a lucfenyő és a kocsánytalan-tölgy éven belüli növekedése többször is visszaesik. A téli fagyok, illetve az aszály okozta zsugorodás mértéke a lucfenyőnél összevethető az éves növekedéssel. A kocsánytalan-tölgynél a vastag kéreg zsugorodása, duzzadása a növekedésmenet értékelését jelentősen befolyásolja.

A kerületváltozás napi menetének van egy fajától függetlenül, többé-kevésbé szabályos, ismétlődő ritmusa. A napi menet maximuma a hajnali órákban jelentkezik, és kora délutánra visszaesik a napi minimumra. Ezt a szabályos ritmust a csapadékhullás, a páratartalmi viszonyok fajtától függően (a lucfenyőnél és a kocsánytalan-tölgynél jól láthatóan, a bükknél csak kis mértékben) felülírják.

Az éves növekedésmenet ábráján a méretváltozást (növekedést) a vegetációs időszak kezdete előtt mért kezdőkerület arányában fejeztük ki, hogy az eltérő faátmérők ne zavarják az összehasonlítást. A fő növekedési időszakra jellemző napi növekedésmenet ábráján a növekedés átmérőre vetítve, mm-ben jelenik meg.

A kiadványt készítette:

Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal

Erdészeti Igazgatóság

Erdőleltározási, Erdővédelmi és Szabályozási Osztály
1370 Budapest, Pf. 345.

E-mail: erdovedelem@nebih.gov.hu

erdoleltarozas@nebih.gov.hu

Web: <http://portal.nebih.gov.hu/web/guest/-/erdeszeti-monitoring>

Nemzeti Agrárkutatási és Innovációs Központ

Erdészeti Tudományos Intézet

9600 Sárvár, Várkerület 30/A.

Web: <http://www.erti.hu/hu/>

Címlapfotó: A tűz pusztítása Bugacon

Fényképezte: Kovács Andrea,

Bács-Kiskun Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság

Az elmúlt évek legnagyobb kiterjedésű tüzesete 2012 tavaszán Bugac község határban volt, ahol több mint 1100 hektár védett erdő égett le és közel hat napig tartott a tűz eloltása.

nebih

Erdővédelmi MÉRŐ-és Megfigyelő Rendszer 2017

Az Erdővédelmi Mérő- és Megfigyelő Rendszer

(továbbiakban: EMMRE) az alábbi alrendszerekből épül fel:

- Egyesített Erdészeti Monitoring
- Erdővédelmi Hálózat
- Éghajlat-változási Monitoring
- Országos Erdőkár Nyilvántartási Rendszer
- Erdészeti Fénycsapda Hálózat
- Intenzív Monitoring
- Erdőtűz Monitoring

Az EMMRE működtetésének célja az erdei erőforrások és az erdő állapotának felmérése, az ökoszisztéma belső folyamatainak és összefüggéseinek feltárása, valamint a bekövetkező változások nyomon követése.

Egyesített Erdészeti Monitoring

Az Egyesített Erdészeti Monitoring, helyesebben már szisztematikus Erdőleltározás első ciklusának eredményei 2016 tavaszától a következő címen elérhetők:

<http://portal.nebih.gov.hu/hu/erdoleltar>.

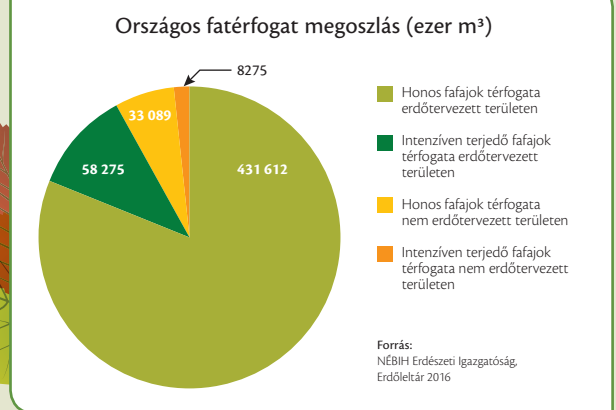
A hazai szisztematikus erdőleltár első 5 évében felvett és kiértékelt erdőállomány jellemzőket számos táblázat, grafikon és térkép szemlélteti a honlapon. Többek között olyan kevésbé publikált paraméterek is bemutatásra kerülnek, mint a faállománnyal borított, de nem erdőtervezett területek állomány jellemzői, az álló és fekvő holtfák, tuskók térfogata, vagy az újulat szint fejlettsége és minősége.

A Kárpát-medence erdei szerves részét képzik az európai ökoszisztémának, így a hazai erdőleltár is több éve partner a téma legjelentősebb európai együttműködéseiben, jelenleg a DIABOLO programban. A fentieken túl az erdőleltári adatszolgáltatás igyekszik megfelelni a folyamatosan jelentkező szakmai és gyakorlat-orientált igényeknek. Ilyen lehet egy ökoszisztémát érintő kutatás, vagy egy gazdálkodói döntést megalapozó felmérés, illetve a karantén károsítók és kórokozók szisztematikus monitorozása, felderítése. A széles körben gyűjtött adatok a hazai erdőállományok egyedülálló modellezését teszik lehetővé.

2016-ban, az erdőleltározás második ciklusának második felvételi évében a helyszíni vizsgálatkor 1140 mintapont minősült erdőterületnek.

Az eltérő definíciók alkalmazásának köszönhetően az erdőleltár nem csak erdőrészteket mintáz, hanem minden egyéb FAO/COSTE43-nak megfelelő fával borított területet is. 2016-ban így 136 db ilyen, de nem erdőrésztbe eső faállománnyal borított terület lett felmérve, ahol az összes fatérfogot mintegy 20%-át intenzíven terjedő fajok adták.

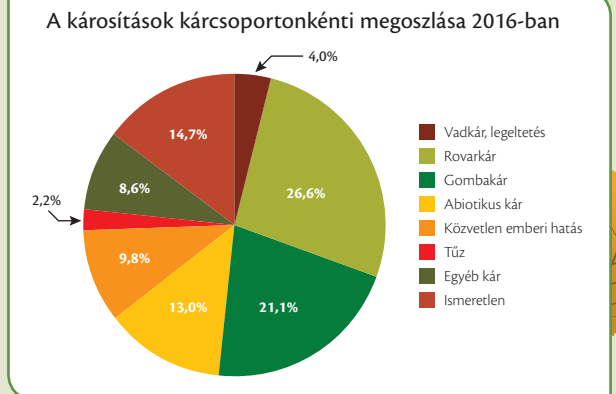
Az alábbi ábra az intenzíven terjedő fajok fatérfog-arányát mutatja erdőtervezett, illetve nem erdőtervezett terület bontásban, hangsúlyozottan csak a 2016. évi adatokat felhasználva. Bár csak a teljes ciklus adatmennyiségének ötöde szolgált a grafikon alapjául, de ez is jól tükrözi a nagyságrendeket.

Erdővédelmi Hálózat (EVH I.)

2016-ban 78 állandósult mintavételi ponton 1872 faegyedet vizsgáltunk. Az idei évben a rovarkár volt a leggyakoribb kárforma 26,6%-os előfordulással, ezt követte a gombakár 21,1%-os gyakorisággal. Az ismeretlen eredetű károk előfordulása a tavalyi 18%-ról 14,7%-ra csökkent. Az abiotikus károk előfordulási aránya 13% volt. A közvetlen emberi hatásra kialakult károk aránya 9,8%, míg az egyéb károk az összes kárformán belül 8,6%-os gyakorisággal fordultak elő. A vadkár aránya mindössze 4,0% volt, de ez az adat, a felvételi területek jellegéből adódóan, korántsem tükrözi az országos átlagot. A tűzkár 2,2%-ban fordult elő a vizsgált állományokban.

A kárformák megjelenési arányaiban jelentős eltérések mutatkoztak a különböző fajcsoportok között, azonban a rovar-, valamint a gombakárok valamennyi csoport esetében domináltak.

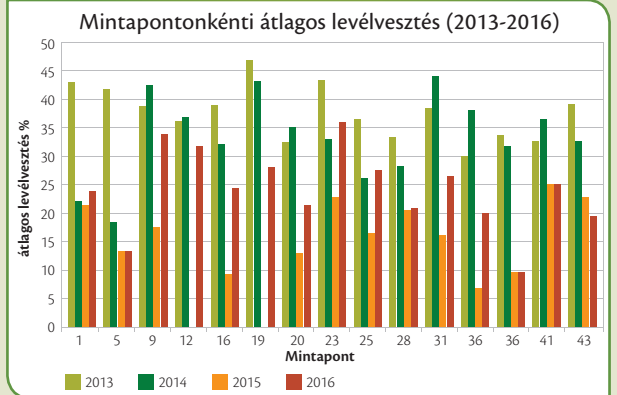

Az általános egészségi állapotot leginkább tükröző levévesztés alapján megállapítható, hogy 2016-ban a jobb egészségi állapotot mutató fajcsoportok (egyéb tölgyek, bükk, akác, nyár, egyéb lágú és kemény lombos fajok) esetében a tünetmentes fák aránya épphogy elérte a 40%-ot. Az előző évhez hasonlóan 2016-ban is a fekete fenyőn volt megfigyelhető a legnagyobb mértékű károsodás, és tavaly jelentősen romlott a kocsányos tölgyek állapota.

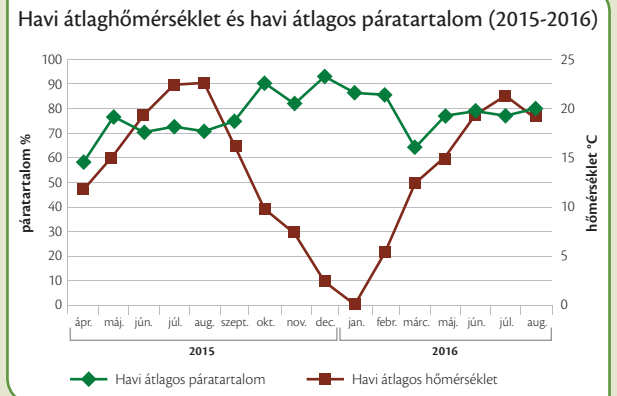
Éghajlat-változási Monitoring

Az Éghajlat-változási monitoring keretében a meteorológiai adatok folyamatos észlelése mellett az egészségi állapot vizsgálatára, a fenológiai felvételre évente, míg a genetikai-, talaj-, talajlakók- és állomány-jellemzők vizsgálatára nagyobb időközönként kerül sor.

2016-ban egészségi állapotfelvétel a nagykapornaki (M2) és a szentpéterföldi (M3) mintaterületeken történt. Felvételre került a levévesztés, a koronaelhálás és elszíneződés mértéke, továbbá a mintafák magassági osztályba való besorolásának felülvizsgálata is megtörtént. Az M2-es mintaterület esetében már 4 éves adatsor áll rendelkezésre. Az alábbi ábra az átlagos levévesztés évenkénti változását szemlélteti az M2-es területen, mintapontonként.

Az M2-es mintaterület 15 kiemelt pontján kihelyezett, a hőmérséklet és a páratartalom mérésére alkalmas meteorológiai adatgyűjtők kiolvasása szintén megtörtént 2016 őszén.

Orbányosfa község határában, az M2-es mintaterület közvetlen közelébe telepített szabadtéri csapadékmérő segítségével napi szintű csapadék észlelés is zajlik.

Fenológiai megfigyelés az M2-es mintaterület kiemelt pontjain tavaszi időszakban történt, csupán a lombfakadás fázisát vizsgálva.

Az éves szintű vizsgálatok mellett számos klímaelemzési projekt folyik egyedi együttműködési megállapodások keretében. 2016-ban új mintaterület került kijelölésre a Bakonyban, itt két új fejlesztésű terepi adatgyűjtő is üzembe helyezésre került. A Kisnána község határában 2016-ban gyűjtött növedékcsoportok évgyűrűelemzése és a korábbi észlelésű meteorológiai adatok (hőmérséklet, páratartalom, talajnedvesség 3 mélységben) összevetése is megtörtént.

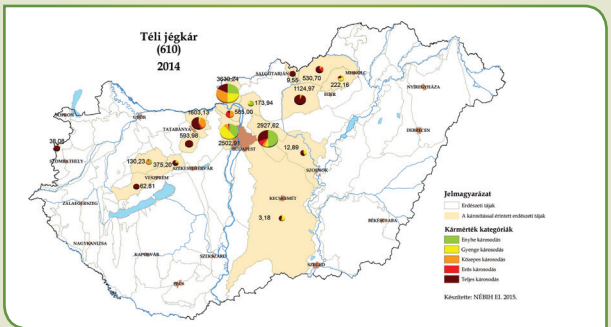
Országos Erdőkár Nyilvántartási Rendszer

Az Országos Erdőkár Nyilvántartási Rendszer (OENyR) 2012-ben indult útjára, így már 5 lezárt évet tudhat maga mögött. A beküldött lapok és kársorok száma növekvő tendenciát mutat.

Erdővédelmi kárbejelentő lapok							
év	1. né.	2. né.	3. né.	4. né.	Össz.	nullás	kársor
2013	252	447	580	185	1464	122	25875
2014	293	595	391	224	1503	172	21584
2015	415	616	850	206	2087	83	22182
2016	453	1140	467	176	2236	70	27344

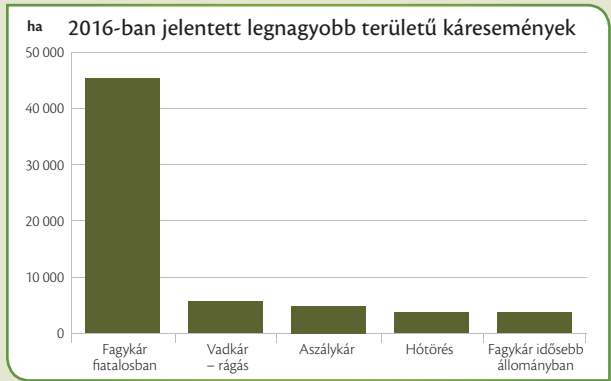
Az OENyR-hez beérkezett kárbejelentések jól mutatják az elmúlt évek nagyobb kiterjedésű, jelentősebb mértékű káreseményeit is.

2012-ben súlyos aszálykárt, illetve fokozódó gypjaslepke károsítást regisztrált a rendszer, amelyet végül 2013-ban a vártnál kevesebb petecsomó megjelenés követett. 2013-ban a nagy mennyiségű tavaszi csapadék és a Dunán levonuló árvíz okozott nagyobb problémákat a gazdálkodásban, de a 2014-es májusi szélvihar, a decemberi jégkár és a 2015-ös aszálykár is mind jól kimutatható volt a beérkezett kárbejelentések alapján.

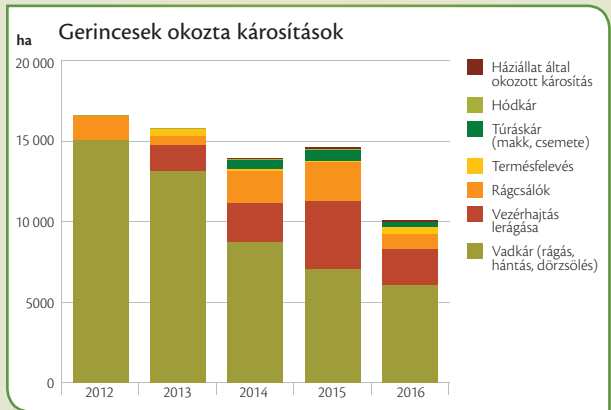

2016-ban az április végén bekövetkezett fagy hatalmas károkat okozott, amelyet jól szemléltet 2. negyedévében beküldött rekord számú kárbejelentő lap. A 2016-ban beérkezett 27 344 sorból több mint 13 000 érkezett fiatalos, közel 1000 pedig idősebb állomány fagykárára. Mindez közel 50 000 ha érintett területet jelent. A fagy leginkább a Belső-Somogyi homokvidéket érintette.

A következő grafikonon a 2016-ban beküldött legnagyobb területet érintő káresemények láthatóak

A vadkár minden évben jelentős az ország egész területén. A következő grafikon jól szemlélteti, hogy a kárkódok bővülésével, és tudatosabb használatával egyre pontosabban különíthetők el a különböző károsítások.

Tűzgyújtási tilalom rendszere

Fokozott tűzveszély esetén az erdészeti hatóság és/vagy az erdőgazdálkodásért felelős miniszter a katasztrófavédelem egyetértésével vagy javaslatára TŰZGYÚJTÁSI TILALMAT rendelhet el. Tűzgyújtási tilalom idején TILOS TŰZET GYÚJTANI az erdőterületeken, valamint a fásításokban és az ezekről mért 200 méteres körzetben lévő külterületi ingatlanokon.

A tilalom vonatkozik a felsorolt területeken található tűzrakó helyekre, a vasút és közút menti fásításokra, valamint a parlag- és gázégetésre is.